

GENEL AHLAK BAĞLAMINDA ERİŞİMİN ENGELLENMESİ

Denial of Access in the Context of Public Morality

Melisa Seval MERAY*

Öz

Ahlak yüzyıllar boyunca filozoflar tarafından tartışılmış bir kavramdır. Platon gibi düşünürlerce mutluluğa ulaşmak için gerekli olduğuna inanılan ahlakı, Nietzsche gereksiz bulmuştur. Hala tam olarak üzerinde anlaşmış bir ahlak tanımı bulunmamakla birlikte ahlak; "bir toplumun veya bir bireyin inandığı neyin doğru veya yanlış olduğu ile ilgili kurallar ve değerlerin bütünüdür" şeklinde tanımlamak mümkündür. Ahlak tek bir birey tarafından da kabul edilip inanılabilecek değerlerden oluşmaktayken genel ahlak; bir toplumda veya bir grup içinde ortak olarak kabul edilen ve genel olarak kabul gören doğru ve yanlış kuralları ve değerleri ifade etmesiyle ahlaktan ayrılır. Birçok ülke kanunlarında genel ahlak temel hak ve özgürlükleri sınırlandırıcı nedenlerden biri olarak kabul

* Avukat, Ankara Barosu Üyesi, melisasevalmeray@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-0490-5240

Makale Gönderim Tarihi/Received: 04.04.2023.

Makale Kabul Tarihi/Accepted: 25.05.2023.

Atıf/Citation: Meray, Melisa Seval. "Genel Ahlak Bağlamında Erişimin Engellenmesi." *ASBÜ Hukuk Fakültesi Dergisi* 5, no. 1 (2023): 456-486.

"Bu eser, Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License ile lisanslanmıştır. / This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License."

edildiği gibi bazı fiillerin genel ahlaka aykırılığı nedeniyle cezalandırılabilmesi de mümkündür. Gelişen teknoloji ve dünya düzeni neticesinde internet ortamında birçok suç işlenebilmekte; suç kapsamında olmasa bile genel ahlaka aykırı içerikler internette kolaylıkla paylaşılabilir. Devletlerin koruyucu ve düzen sağlayıcı yönleri göz önüne alındığında; düzeni bozan genel ahlaka aykırı içeriklerin paylaşıldığı internet ortamını kontrol etmesi ve gerektiğinde müdahale etmesi devletin sorumluluğu kapsamındadır. Bu çalışma kapsamında internet ortamındaki hak ihlallerine ve suçlara bir müdahale yöntemi olan erişimin engellenmesinin genel ahlak ile olan ilişkisi değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ahlak, Genel Ahlak, Erişimin Engellenmesi, Müstehcenlik, Fuhuş, Kumar, Reklam

Abstract

Morality is a concept that has been discussed by philosophers for centuries. Nietzsche found morality, which was believed to be necessary to achieve happiness by thinkers like Plato, unnecessary. Although there is still no fully agreed definition of morality; It is possible to define it as "the set of rules and values about what a society or an individual believes is right or wrong". While morality consists of values that can be accepted and believed by a single individual, general morality; It differs from morality in that it expresses the right and wrong rules and values that are accepted and generally accepted as common in a society or a group. In the laws of many countries, general morality is accepted as one of the reasons limiting fundamental rights and freedoms, and it is also possible for some acts to be punished because of their violation of general morality. As a result of the developing technology and world order, many crimes can be committed in the internet environment; Even if it is not within the scope of crime, content contrary to general morality can be easily shared on the internet.

Considering the protective and regulatory aspects of the states; It is the responsibility of the state to control the internet environment where content that violates the general morality is shared and to intervene when necessary. Within the scope of this study, the relationship between the prevention of access, which is an intervention method to violations of rights and crimes in the internet environment, and general morality will be evaluated.

Keywords: Morality, Public Morality, Denial of Access, Obscenity, Prostitution, Gambling, Advertising

GİRİŞ

Bilgiye ulaşımın tek tık kadar uzakta olduğu 21. yüzyılda internet eğitimin, iletişimin, alışverişin ve daha birçok işlemin kolaylıkla yürütüldüğü bir sistem olarak kullanılmaktadır. Her geçen gün eklenen bir yenilikle insan hayatı internet ortamında yeni bir boyut kazanmaktadır. Birçok işlemin gerçek dünyadan sanal dünyaya taşınması gibi birçok suç da artık sanal dünyada işlenebilecek bir hal almıştır. Suç oluşturma dahi internet ortamında pek çok ihlal kolaylıkla gerçekleştirilebilmektedir. Ayrıca bu gerçekleştirilen ihlallere ve işlenen suçlara erişim de tıpkı internetin diğer birçok kısmına olduğu gibi oldukça kolaydır. İnternetin bu denli kolaylık sağlayan bir araç olması insanların işini birçok yönden kolaylaştırırken diğer yandan topluma pek çok açıdan tehdit oluşturmaktadır. Bunlardan biri de internetin toplumun ahlak anlayışına verdiği zarardır.

Arapça huy anlamına gelen ahlak, toplumun ya da bireylerin iyi-kötü, doğru-yanlış diye nitelendirdikleri değerler bütünü olarak tanımlanabilir.¹ Ahlakı insanın ne şekilde davranmasına yönelik fikir veren bir rehber olarak

¹ Coşkun Can Aktan, "Ahlak ve ahlak felsefesine giriş," *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi* 1, no. 1 (2009): 39.

değerlendirmek de mümkündür. Çünkü ahlak kurallarını oluşturan değerler sayesinde insanlar birbirleriyle olan ilişkilerini nasıl yürüteceklerini ahlak kuralları ile belirlerler. Genel ahlak ise toplumun bir kesimi ve bireylerce değil toplumun çoğunluğu tarafından kabul edilmiş olan ahlak kurallarını ifade eden bir kavramdır. Genel ahlak kuralları bir toplumun dini veya felsefi görüşleri neticesinde ortaya çıkmış kurallardan oluşabilir. Zamanla bu kurallar hukuk kuralları olarak da kabul edilebilirler. Günümüzde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi de dahil olmak üzere birçok ülke kanunlarında genel ahlaka yer verilmiş ve böylece genel ahlak temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılma sebeplerinden biri olarak hukuk sistemlerinde yerini almıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda da genel ahlak bazı hak ve özgürlüklerin sınırlandırılma nedeni olarak düzenlenmiştir. Ayrıca Türk Ceza Kanunu'nda da genel ahlaka aykırı bazı haller suç olarak düzenlenmiştir. 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun adından da anlaşılacağı üzere internet ortamına ilişkin suçları önlemek amacıyla gütmektedir. Bu kanunda internet ortamında genel ahlaka aykırı olarak işlenen fiillere ilişkin nasıl bir yol izleneceğine ilişkin doğrudan bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak bu kanunun 8. maddesinde düzenlenen bazı katalog suçlar Türk Ceza Kanunu'ndaki genel ahlaka aykırı suçlardır. Ayrıca 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da düzenlenen erişimin engellenmesi kararı bu kanun kapsamındaki genel ahlaka aykırı olarak yapılan ticari reklamlara ilişkin olarak verilebilecek bir karardır.

Bu çalışmada öncelikle ahlak, genel ahlak kavramları tanımlanarak ahlak-hukuk ve ahlak-etik ilişkileri değerlendirilecektir. Ardından erişimin engellenmesi kurumu ile ilgili kavramlar ele alındıktan sonra genel ahlak bağlamında erişimin engellenmesi halleri incelenecektir. Makale ile erişimin

engellenmesi kararı verilebilen genel ahlaka aykırı hallerin net bir şekilde ortaya koyulması amaçlanmıştır.

I. AHLAK NEDİR?

Türk Dil Kurumu'nun (TDK) bir topluluktaki bireylerin uymak zorunda oldukları kurallar ve davranış biçimleri olarak tanımladığı² ahlak; Yeni Rehber Ansiklopedisi'nde zorlamadan meydana gelen insanın sözleri, huyu ve tabiatı olarak tanımlanmıştır.³ Özekes, toplum içinde yaşayan kimselerin bazı ortak değerlere sahip olduğunu belirterek bu değerler sisteminde insan davranışları hakkında "doğru" veya "yanlış" olarak yapılan değerlendirmeleri "ahlak" olarak nitelendirmiştir.⁴

Aktan, ahlakı iyi, kötü ya da doğru, yanlış olarak nitelendirilen insan ilişkilerindeki değer yargıları olarak tanımlamıştır.⁵ Adalı'nın ahlak tanımı ise "toplumun çoğu kesimi tarafından doğru olduğu benimsenmiş olan ilke, kural ve değerler" şeklindedir.⁶ Tüm bu farklı ahlak tanımlarından yola çıkılarak ahlak kısaca; "İyi veya kötü, doğru veya yanlış davranış arasındaki ayrım" şeklinde tanımlanabilir.

Ahlak kuralları ise insanların davranışlarının doğru ve yanlış olarak nasıl değerlendirileceği konusundaki kurallardır. Bunlar, toplumun genel olarak kabul ettiği değerler ve normlar temelinde oluşur ve insanların birbirlerine ve toplumun diğer

² "Ahlak," TDK, erişim tarihi Ocak 13, 2023, <https://sozluk.gov.tr/?kelime=ahlak>.

³ "Ahlak," *Yeni Rehber Ansiklopedisi*, Cilt 1 (İstanbul: İhlas Gazetecilik, 1993), 252.

⁴ Muhammet Özekes, *Sorular / Şemalar / Örneklerle Temel Hukuk Bilgisi* (Ankara: Seçkin, 2016), 71.

⁵ Aktan, "Ahlak ve ahlak felsefesine giriş," 37.

⁶ Eşref Adalı, *Bilişim Etiği ve Hukuku* (İstanbul: İTÜ Ulusal Yazılım Sertifikasyon Merkezi Yayını, 2017), 5.

bireylerine saygı duymalarını sağlamak için kullanılırlar. Ahlak kuralları, farklı kültürlerde ve zamanlarda değişebilir, ancak genellikle insanların hayatlarının kalitesini arttırmak, insanların birbirlerine ve topluma zarar vermemelerini sağlamak ve insanların birbirlerine saygı duymalarını teşvik etmek amacını taşırlar.⁷ Aktan ise ahlak kurallarını belirli bir kişi ya da grup için, belirli bir zamanda ve belirli bir yerde geçerli olan değer yargıları olarak tanımlamıştır.⁸ Ahlak kurallarına uymamanın maddi bir yaptırımını olmamakla birlikte kişinin vicdanı ve toplumdaki kişinin dışlanması gibi manevi yaptırımlardan söz etmek mümkündür.⁹

A. Bazı Düşünürlerin Ahlak Tanımları

Genellikle ahlak; merhamet, adalet ve başkalarının refahı ile ilgilenecek bir kavram olarak nitelendirilebilir. Ancak farklı kültürlerin ve toplumların; dini inançlarına, kültürel geleneklerine ve bireysel bakış açılarına bağlı olarak ahlak değişik biçimlerde tanımlanabilir. Yüzyıllardır filozoflar, psikologlar ve ilahiyatçılar tarafından incelenen çok yönlü ve karmaşık bir kavram olan ahlak, düşünürler tarafından da farklı şekillerde tanımlanmıştır.

Platon, ahlakın temelini iyilik idesinin ya da üstün iyiliğin oluşturduğunu belirtmiştir. Ona göre iyi idesi doğruluğun ve bilginin kaynağını oluşturmaktadır ve Platon, kişinin amacının iyi idesinin peşinden gitmek olduğunu savunmaktadır. Bu

⁷ "Ethics | Definition, History, Examples, Types, Philosophy, & Facts | Britannica," erişim tarihi Ocak 13, 2023, <https://www.britannica.com/topic/ethics-philosophy>.

⁸ Aktan, "Ahlak ve ahlak felsefesine giriş," 40.

⁹ Mustafa Dural ve Suat Sarı, *Türk Özel Hukuku Temel Kavramlar ve Medeni Kanununun Başlangıç Hükümleri*, Cilt 1 (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2016), 2.

şekilde insanların mutluluğa ulaşacağına inanmaktadır.¹⁰ Platon, değişimin varlığını kabul etmekle birlikte doğru olanın her yerde aynı olduğunu belirtmiş ve toplumda herkesin kabul ettiği evrensel ahlak yasalarının varlığını kabul etmiştir.¹¹

Thomas Hobbes, ahlakın insanların kendilerini koruma amacıyla oluşan sosyal anlaşmalar sonucu ortaya çıktığını öne sürmüştür. Hobbes'a göre insanlar doğal durumda birbirleriyle savaş halindedir ve bu nedenle sosyal anlaşmalar yapmaları gerekir. Böylece, insanlar kendilerini koruma amacıyla bir hükümet kurarlar ve bu hükümetin yasalarına uymakla yükümlü olurlar. Hobbes, ahlakın bu sosyal anlaşmalar sonucu ortaya çıkan yasalarla hükümet kurallarının uyuşması olduğunu düşünmektedir.¹²

Immanuel Kant daha önceki filozoflardan farklı bir şekilde ahlak kavramı ile Tanrı'nın varlığını temellendirmeye çalışmıştır.¹³ Kant, ahlakı "rasyonel bir yükümlülük" olarak tanımlar. Ona göre, ahlak kuralları rasyonel bir düşünce yoluyla ortaya çıkar ve insanların rasyonel doğaları gereği bu kurallara uymaları gerekir. Kant'ın ahlak felsefesinin en önemli özelliklerinden biri de "Kategorik Emir" kavramıdır. Bu kavram, insanların rasyonel yükümlülükleri yerine getirmek için kendilerine ve başkalarına uymaları gereken kesin bir kural olarak tanımlanır. Bu kurallara uyarken kişinin kendi öz yargılarının yanı sıra başkalarının öz yargılarını da dikkate

¹⁰ Ahmet Kızılkurt, "Bireysel ve Toplumsal Ahlak Anlayışı (Platon ve Farabi Karşılaştırılması)," *Genç Mütefekkirler Dergisi* 3, no. 2 (25 Aralık 2022): 341.

¹¹ Kızılkurt, "Bireysel ve Toplumsal Ahlak Anlayışı (Platon ve Farabi Karşılaştırılması)," 348.

¹² Hümeýra Karagözođlu, "'Homo Homini Lupus': Thomas Hobbes' un Ahlak Felsefesi Üzerine," *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, no. 31 (2006): 242.

¹³ Aziz Sekman, "Kant'ın Ahlak Delili," *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi* 3, no. 2 (25 Aralık 2017): 58, <https://doi.org/10.22252/ijca.365263>.

almasını gerektirir.¹⁴ “Sana yapılmasını istemediğin şeyi sen de başkasına yapma” fikri Kant’ın ahlak anlayışının temelinde yer alır.¹⁵

Platon ile benzer bir şekilde ahlak tanımı yapan Farabi mutluluğu en büyük amaç ve iyilik olarak betimlemiştir. Ancak ona göre mutluluk tesadüfi olarak kazanılan bir şey değildir. Farabi’ye göre mutluluk ahlaki ve akli erdemlerle kazanılır.¹⁶ Farabi de Platon gibi evrensel ahlak kurallarının varlığını kabul etmektedir.¹⁷ Ayrıca Farabi; ahlak ve siyasetin insanın mutluluğunu sağlamaktaki birbirini tamamlayıcı araçlar olduğu fikrindedir.¹⁸

Nietzsche, ahlakı belirli bir zümrenin ahlakı olarak değerlendirmiş ve asıl ahlakın ahlak ile ahaksızlık arasındaki değerlendirmeden doğacağını savunmuştur.¹⁹ İnsanın doğal bir varlık olduğunu ve insanın erdemliliği kadar erdemsizliğinin de normal olduğunu savunan Nietzsche ahlaki normların gereksiz olduğunu belirtmiştir.²⁰ O, ahlak kurallarının insanların yaratıcılığını ve özgürlüğünü kısıtladığını iddia eder ve bireyin özgür iradesinin önemsendiği bir ahlak sistemi önerir.

¹⁴ Oktay Uygun, “Immanuel Kant ve Ahlakın Temel İlkesi,” *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 18, no. 2 (15 Ekim 2021): 1454.

¹⁵ Aktan, “Ahlak ve ahlak felsefesine giriş,” 46.

¹⁶ Kızılkurt, “Bireysel ve Toplumsal Ahlak Anlayışı (Platon ve Farabi Karşılaştırılması),” 342.

¹⁷ Yavuz Güloğlu, “Ahlak Kurallarının Türk Hukuk Sistemine Etkisi,” *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 10, no. 2 (2020): 3.

¹⁸ Kızılkurt, “Bireysel ve Toplumsal Ahlak Anlayışı (Platon ve Farabi Karşılaştırılması),” 356.

¹⁹ Yusuf Çifci, “Ahlak ve Ahaksızlık Arasında Nietzsche,” *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2, no. 1 (2016): 71.

²⁰ Aktan, “Ahlak ve ahlak felsefesine giriş,” 46.

B. Ahlak – Etik Arasındaki İlişki

Kökeni ethos olan ve Yunanca gelenek, karakter, alışkanlık anlamına gelen etik²¹, TDK tarafından töre bilimi, ahlakla ilgi ve bazı mesleklerde kişilerin uyması ya da kaçınması gereken davranışlar olarak tanımlanmıştır.²² Özel, doktrinde yer alan farklı etik tanımlarından yola çıkarak etiği belirli meslek çalışanlarının mesleklerini yaparken uymaları gereken ilkeler olarak tanımlamıştır.²³ Etik; bireyle toplum ve bireyle birey arasındaki ilişkileri belirleyen kuralları, töreleri ve değerleri inceleyen bir felsefe alanıdır.²⁴ Aktaş da etiğin insan davranışlarındaki doğru ile yanlışını inceleyen bir felsefe dalı olduğunu düşünmektedir.²⁵ Tüm bu tanımlar çerçevesinde etiği; neyin doğru ve yanlış, neyin iyi ve kötü olduğunu ve insanların nasıl davranması gerektiği ile ilgili soruları inceleyen; ahlaki ilke ve değerlerle ilgilenen felsefe dalı olarak tanımlamak mümkündür.

Günlük hayatta etik ve ahlak kelimeleri birbirleri yerine kullanılabilirler. Fakat ahlak fiilen yaşanan bir olguyu ifade ederken etik, bu olguyu ele alan, inceleyen, eleştiren felsefi disiplin olarak tanımlanabilir.²⁶ Bir başka tanıma göre ise ahlak, bireylerin toplumdaki ilişkilerini tanımlayan, düzenleyen ve inceleyen kurallardan oluşurken etik, bu ilişkileri oluşturan

²¹ Çağatay Üstün, "Etik ve Ahlak Konusuna Genel Bakış," *Hemşirelikte Etik* (İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 2015), 2.

²² "Etik," TDK Sözlük, erişim tarihi Ocak 16, 2023, <https://sozluk.gov.tr/?kelime=etik>.

²³ Kadir Can Özel, "Etik ve Etik-Hukuk Arasındaki İlişki," *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, no. 33 (2018): 689.

²⁴ Adalı, *Bilişim Etiği ve Hukuku*, 3.

²⁵ Kadir Aktaş, "Etik-ahlâk ilişkisi ve etiğin gelişim süreci," *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 1, no. 2 (2014): 31.

²⁶ Doğan Özlem, *Etik-ahlak felsefesi* (İstanbul: Notos Kitap Yayıncılık Eğitim Danışmanlık ve Sanal Hizmetler Tic. Ltd. Şti., 2010), 18.

kuralları ve töreleri araştıran felsefe dalıdır.²⁷ Özetle etik ve ahlak birbirleriyle ilişkili kavramlar olmakla birlikte etik, ahlakı inceleyen felsefe dalı iken ahlak; doğru ve yanlış davranışa ilişkin ilke ve değerleri ifade etmektedir.

C. Ahlak – Hukuk Arasındaki İlişki

Özekes hukuku bireylerin birbirleriyle, bireylerin toplumla ya da toplumların toplumlarla kurdukları ilişkileri düzenleyen maddi yaptırımı olan kurallar bütünü olarak tanımlamıştır.²⁸ Hukuk, adaleti sağlamaya çalışmanın yanı sıra düzen, hakkaniyet ve mülkiyet gibi değerleri de korumaya çalışmaktadır²⁹ ve bunu yaparken insan fiillerinin dış dünyaya yansıyan somut yönleriyle ilgilenmektedir.³⁰

Ahlak ile hukuk bazı yönlerden birbirlerine benzeyen kavramlar olmakla birlikte bazı yönleriyle birbirlerinden farklıdırlar. Ahlak iyiye ve doğruya ulaşmayı hedeflerken hukukun amacının adaleti sağlamak olması bu farklardan biridir.³¹ Bir diğer fark hukuk kurallarına uymamanın maddi bir yaptırımı olması iken ahlaki davranmamanın maddi bir yaptırımı olmamakla birlikte kınanma, vicdani olarak rahatsız olma gibi yaptırımlara sahip olmasıdır.³² Ayrıca hukuk kuralları

²⁷ Adalı, *Bilişim Etiği ve Hukuku*, 33-34.

²⁸ Özekes, *Sorular / Şemalar / Örneklerle Temel Hukuk Bilgisi*, 48.

²⁹ Güloğlu, "Ahlak Kurallarının Türk Hukuk Sistemine Etkisi," 8.

³⁰ Ümmühan Ark, "Hukuk-Ahlak İlişkisi Bağlamında Divan-ı Hikmet," *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, no. Özel Sayı 1 (2016): 258

³¹ Zeynep Üskül Engin, "Toplumsal Ahlak ve Hukukun Kesiştiği Noktada Kadın Sorunsalı," *İHFSA – Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi*, haz. Hayrettin Ökçesiz, Gülriz Uygur, Saim Üye (İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 2014), 123.

³² Ark, "Hukuk-Ahlak İlişkisi Bağlamında," 2.

genellikle yazılı olmasına rağmen ahlak kuralları kişilerin içselleştirdikleri yazılı olmayan kurallardan oluşmaktadır.³³

Diğer yandan hem ahlak kuralları hem de hukuk kuralları düzeni sağlayarak insanın mutluluğa ulaşmasını amaçlamaktadır.³⁴ Bu kapsamda bazı kuralların hem ahlak kuralı hem de hukuk kuralı olabilmesi mümkündür. Örneğin hırsızlık fiili ahlaken yanlış bir fiil olmanın yanında hukuk tarafından da yasaklanmış ve müeyyidesi olan bir eylemdir. Bu anlamda hukuka bir yönüyle ahlakın soyut ilkelerini somutlaştıran bir alan denilebilmesi mümkündür.³⁵ Ancak her ahlak kuralının hukuk tarafından düzenlenmiş olması söz konusu olmadığı gibi bazı hukuk kurallarının ahlak kurallarıyla çelişebildiği durumlar da söz konusu olabilmektedir.³⁶ Zira ahlak bölgeden bölgeye değişebildiği gibi dönemden döneme ve hatta aynı yerde aynı dönemde yaşayan kişiden kişiye bile değişebilmektedir.

Özetle ahlak ve hukuk arasındaki ilişki için genel olarak yasalar, bir toplumun toplu olarak üzerinde anlaşmaya vardığı ahlaki ilkelerin ve değerlerin resmileştirilmesidir denilebilir. Yasalar, davranışları düzenlemek ve vatandaşları korumak için bir hükümet veya başka bir makam tarafından oluşturulur ve uygulanır. Bununla birlikte, tüm yasalar ahlaki ilkelere dayanmaz ve tüm ahlaki ilkeler yasalara göre kodlanmaz. Ek olarak, yasaların bireylerin kişisel ahlaki inançlarıyla çeliştiği durumlar olabilir.

³³ Aktan, "Ahlak ve ahlak felsefesine giriş," 53.

³⁴ Abdulkadir Yıldız, *Hukuk ve Ahlak Arasındaki İlişki, Temelleri ve Uygulamalarıyla İş Ahlakı*, ed. Nihat Erdoğan, Ömer Torlak, Kübra Bilgin Tiryaki, (İstanbul: İGİAD Yayınları, 2018), 373.

³⁵ Güloğlu, "Ahlak Kurallarının Türk Hukuk Sistemine Etkisi," 8.

³⁶ Yıldız, "Hukuk ve Ahlak Arasındaki İlişki," 374-75.

D. Genel Ahlak

Genel ahlak, ahlaktan farklı olarak belirli bir zamanda bir ülkede toplum üyelerinin çoğu tarafından benimsenen etik kuralları ifade etmektedir.³⁷ Anayasa Mahkemesi genel ahlakı belli bir zamanda bir toplumun çoğunluğu tarafından benimsenmiş olan ahlak kuralları olarak tanımlamıştır.³⁸ Eski Yunanlılar bilgelik, ölçülülük ve doğruluk gibi erdemleri her yerde kabul ettiklerinden genel ahlak ilkeleri olarak belirlemişlerdir.³⁹ Özetle genel ahlakı, insanların toplum içinde yaşarken nasıl davranması gerektiği konusunda ortak bir anlayış şeklinde tanımlamak mümkündür. Bu anlayış, insanların birbirlerine karşı dürüst, saygılı ve adil olmasını, insan haklarını koruyan bir davranış sergilemesini ve toplumun genel iyiliği için çalışmasını öngörür.

Genel ahlak kavramı hukuk sistemlerinde yerini almış bir kavramdır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi⁴⁰ de dahil olmak üzere birçok hukuk düzenince genel ahlak temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması sebeplerinden biri olarak kabul edilmiştir.⁴¹ Türk Hukukunda da genel ahlak Anayasa'da bazı

³⁷ Oya Aydın, "Genel Ahlak, Hukuk ve Cinsellik," *Mülkiye Dergisi* 37, no. 4 (2013): 139.

³⁸ Nihat Bulut, "Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılması Nedeni Olarak Genel Ahlak," *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 4, no. 1-2 (2000): 34.

³⁹ Aktan, "Ahlak ve ahlak felsefesine giriş," 57.

⁴⁰ Madde 10: "... 2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir."

⁴¹ Aydın, "Genel Ahlak, Hukuk ve Cinsellik," 140.

temel hak ve özgürlüklerin sınırlayıcısı olarak düzenlenmiştir.⁴² Ayrıca, Türk Ceza Kanunda (TCK) "Genel Ahlaka Karşı Suçlar" başlıklı bir bölüm altında bazı suçların doğrudan genel ahlaka aykırılıkları nedeniyle cezalandırılma yoluna gidilmiştir.

II. ERİŞİMİN ENGELLENMESİ

A. Tanım

Erişim 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınları Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un (5651 s. Kanun) Tanımlar başlıklı 2. Maddesinin 1/e bendinde "*Bir internet ortamına bağlanarak kullanım olanağı kazanılmasını ... ifade eder*" şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanımdan yola çıkılarak erişimin engellenmesini; bir kullanıcının belirli bir internet sitesine girmesine ya da bu siteye erişmesine engel olan hal olarak tanımlamak mümkündür.

Genellikle bir yönetim tarafından uygulanan erişimin engellenmesi internet ortamında işlenen suçlarla mücadele amacıyla uygulanan bir tedbirdir.⁴³ Anayasa m. 26'da düzenlenen Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti ile çatışan erişimin engellenmesi kurumu bu hürriyetin sınırlanma sebeplerinden olan suç işlenmesinin önlenmesi kapsamında değerlendirildiğinde bir aykırılık nedeni oluşturmamaktadır. Erişimin engellenmesi, alan adından, IP adresinden ve URL'den erişimin engellenmesi olmak üzere üç farklı şekilde gerçekleştirilebilecek bir uygulamadır.

⁴² Madde 141: "*Mahkemelerde duruşmalar herkese açıktır. Duruşmaların bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına ancak genel ahlakın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hallerde karar verilebilir...*"

⁴³ Bülent Kent, *Türkiye'de İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2019), 51.

B. Erişimin Engellenmesinin Hukuki Niteliği

Erişimin engellenmesi genellikle konusu suç teşkil eden fiillerin internet ortamında yapılması nedeniyle uygulanan bir tedbirdir. Cezai bir yaptırım olmayan erişimin engellenmesi kararı idari ve yargısal olarak verilebilmektedir.⁴⁴ Erişimin engellenmesi 5651 s. Kanun ile düzenlenmiştir. Koruma tedbiri olarak erişimin engellenmesi kararını soruşturma evresinde hâkim, kovuşturma evresinde ise mahkeme verir. İdari tedbir niteliğindeki erişimin engellenmesi kararlarını ise Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanı (BTK Başkanı) verir.⁴⁵

C. Erişimi Engelleme Yöntemleri

1. Alan Adından Erişimin Engellenmesi

Alan adı (Domain Name), internet sitelerine girmek için kullanılan adreslerdir. Bir alan adı yalnızca bir kere alınabilir. Her internet sitesinin sahip olduğu bir alan adı vardır. Alan adından erişimin engellenmesi ilgili alan adına sahip siteye erişimi tamamen engellemektedir. Dolayısıyla erişimi alan adından engellenen bir siteye giriş mümkün olmamaktadır.⁴⁶ Konusu suç teşkil eden içeriğin bir internet sitesinde paylaşılmasından sonra o internet sitesine ait alan adı engellendiğinde bu alan adına sahip internet sitesindeki konusu suç teşkil etmeyen diğer içeriklere de erişim mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla bu yöntemle yapılacak bir erişimin engellenmesi hakkaniyete aykırılık teşkil edecektir.

⁴⁴ Kent, *Erişimin Engellenmesi*, 56.

⁴⁵ Kent, *Erişimin Engellenmesi*, 127-28.

⁴⁶ Doğan Kılınç, "Türk hukukunda ve mukayeseli hukukta internet sitelerine erişimin engellenmesi ve ifade hürriyeti," *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 14, no. 2 (2010): 408.

2. IP Adresinden Erişimin Engellenmesi

IP adresi internet protokol standartlarına göre verilmiş sayılardan oluşan ve ağların birbirlerine bağlanarak iletişim kurmalarını sağlayan adresler olarak tanımlanabilir.⁴⁷ IP adresine ait numaraların akılda tutulması zor olacağından her IP adresine karşılık gelen alan adları kullanılmaktadır.⁴⁸ Bir IP adresinde farklı alan adları yer alabilir ve IP adresinden erişimin engellendiğinde o IP adresinde yer alan bütün alan adlarına erişim engellenmiş olacaktır.⁴⁹ Bu yöntemle erişimin engellenmesi uygulandığı durumda, aynı IP adresinde yer alan diğer alan adlarına sahip sitelerde, herhangi bir suça ilişkin içerik bulunmasa da o sitelere de artık erişim mümkün olmayacağından bu yöntemin de hakkaniyetli olduğundan söz edilemez. Ancak basit bir yöntem olması ve ek bir donanım gerektirmemesi nedeniyle devletler genellikle bu yöntemi tercih etmektedirler.⁵⁰

3. URL Adresinden Erişimin Engellenmesi

URL Adresi 5651 s. Kanun m. 2/1-p' de "*İlgili içeriğin internette bulunduğu tam adresini ... ifade eder*" şeklinde tanımlanmıştır. Bu yöntem ile ilgili internet sitesinde yer alan ve sadece konusu suç teşkil eden içeriğe erişim engellendiğinden diğer iki yöntemle göre hakkaniyetli ve ölçülü kabul edilebilir. Fakat bu yöntem zor ve maliyetli bir yöntemdir.⁵¹ Yine de 5651 s. Kanun m. 8/17' de belirtildiği üzere öncelikli olan yöntem URL Adresinden erişimin engellenmesi yöntemidir.

⁴⁷ Kent, *Erişimin Engellenmesi*, 28.

⁴⁸ Kılınç, "Türk hukukunda ve mukayeseli hukukta internet sitelerine erişimin engellenmesi ve ifade hürriyeti," 408.

⁴⁹ Kent, *Erişimin Engellenmesi*, 63.

⁵⁰ Kent, *Erişimin Engellenmesi*, 63.

⁵¹ Kılınç, "Türk hukukunda ve mukayeseli hukukta internet sitelerine erişimin engellenmesi ve ifade hürriyeti," 409.

4. Erişimin Engellenmesi – İçeriğin Yayından Çıkarılması Farkı

5651 s. Kanununun 2/1-ö maddesinde içeriğin yayından çıkarılması; *“İçerik veya yer sağlayıcılar tarafından içeriğin sunuculardan veya barındırılan içerikten çıkarılmasını ... ifade eder”* şeklinde tanımlanmıştır. Erişimin engellenmesinden farklı olan içeriğin yayından çıkarılması sonucunda ilgili içeriğe artık hiçbir yerden erişim mümkün olmayacaktır. Ancak erişimin engellenmesi ile ilgili içeriğin sadece ülkemizde erişimi engellendiğinden diğer ülkelerde o içeriğe erişim devam edecektir. Erişimin engellenmesi kararını ilgili içerik ve yer sağlayıcı ile birlikte erişim sağlayıcıları yerine getirir. İçeriği yayından çıkaranlar kanun tanımından da anlaşılacağı üzere ilgili içeriği oluşturan içerik sağlayıcı ya da o içeriğin yayınlanmasına yer sağlayan yer sağlayıcılardır.⁵²

III. GENEL AHLAK BAĞLAMINDA ERİŞİMİN ENGELLENMESİ

A. 5651 Sayılı Kanun Madde 8’de Düzenlenen Haller

5651 s. Kanun kapsamında doğrudan genel ahlaka ilişkin erişimin engellenmesine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak kanunda düzenlenen bazı erişimin engellenmesi halleri genel ahlak kapsamına giren haller olduğundan kanunun üstü kapalı bir şekilde de olsa genel ahlaka aykırı internet içeriklerine yönelik erişimin engellenmesi kararı verilmesine cevaz verdiği çıkarımı yapılabilir. 5651 s. Kanununun 8. Maddesinde TCK’da atıf yapılarak bazı katalog suçlar sayılmış ve bu suçların internet ortamında işlenmesi halinde ilgili içeriğin yayından çıkarılmasına ve/veya bu içeriğe

⁵² İsmail Demez, “Kişilik haklarının ihlali nedeniyle internet sitelerine erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin yayından çıkarılmasında görev ve yetki sorunu,” *Bilişim Hukuku Dergisi* 3, no. 2 (2021), 340.

erişimin engellenmesine karar verileceği düzenlenmiştir. TCK'da "Genel Ahlaka Karşı Suçlar" başlığı altında düzenlenen müstehcenlik, fuhuş ve kumar oynanması için yer ve imkân sağlama suçları da bu maddede sayılan katalog suçlardandır. Bu başlık altında bu suçlar incelenecektir.

1. Müstehcenlik (TCK m. 226)⁵³

TDK müstehceni yakışıksız, açık saçık, edebe aykırı olarak⁵⁴; müstehcenliği ise müstehcen olma durumu olarak tanımlamıştır.⁵⁵ Müstehcenlik kavramının net bir tanımının

⁵³ **Madde 226-** “(1) a) Bir çocuğa müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünleri veren ya da bunların içeriğini gösteren, okuyan, okutan veya dinleten, b) Bunların içeriklerini çocukların girebileceği veya görebileceği yerlerde ya da alenen gösteren, görülebilecek şekilde sergileyen, okuyan, okutan, söyleyen, söyleten, c) Bu ürünleri, içeriğine vakıf olunabilecek şekilde satışa veya kiraya arz eden, d) Bu ürünleri, bunların satışına mahsus alışveriş yerleri dışında, satışa arz eden, satan veya kiraya veren, e) Bu ürünleri, sair mal veya hizmet satışları yanında veya dolayısıyla bedelsiz olarak veren veya dağıtan, f) Bu ürünlerin reklamını yapan, Kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır. (2) Müstehcen görüntü, yazı veya sözleri basın ve yayım yolu ile yayımlayan veya yayımlanmasına aracılık eden kişi altı aydan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (3) Müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin üretiminde çocukları, temsili çocuk görüntülerini veya çocuk gibi görünen kişileri kullanan kişi, beş yıldan on yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu ürünleri ülkeye sokan, çoğaltan, satışa arz eden, satan, nakleden, depolayan, ihraç eden, bulunduran ya da başkalarının kullanımına sunan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (4) Şiddet kullanılarak, hayvanlarla, ölmüş insan bedeni üzerinde veya doğal olmayan yoldan yapılan cinsel davranışlara ilişkin yazı, ses veya görüntüleri içeren ürünleri üreten, ülkeye sokan, satışa arz eden, satan, nakleden, depolayan, başkalarının kullanımına sunan veya bulunduran kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (5) Üç ve dördüncü fıkralardaki ürünlerin içeriğini basın ve yayım yolu ile yayımlayan veya yayımlanmasına aracılık eden ya da çocukların görmesini, dinlemesini veya okumasını sağlayan kişi, altı yıldan on yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (6) Bu suçlardan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (7) Bu madde hükümleri, bilimsel eserlerle; üçüncü fıkra hariç olmak ve çocuklara ulaşması engellenmek koşuluyla, sanatsal ve edebi değeri olan eserler hakkında uygulanmaz.”

⁵⁴ “Müstehcen,” TDK Sözlük, erişim tarihi Ocak 17, 2023, <https://sozluk.gov.tr/?kelime=mustehcen>.

⁵⁵ “Müstehcenlik,” TDK Sözlük, erişim tarihi Ocak 17, 2023, <https://sozluk.gov.tr/?kelime=mustehcenlik>.

yapılması zordur. Bu kavram bölgeden bölgeye değişebileceği gibi dönemden döneme de değişiklik gösterebilir. Dolayısıyla öğretide müstehcenliğin tanımını yapmaktan ziyade hangi fiillerin müstehcen olduklarının belirlenmesi yolu tercih edilmiştir. Bu kapsamda Soylasan; müstehcen fiillerin bireyin cinsel duygularını yaraladığını ifade ederek bu tür fiillerin kişiyi cinsel ilişkiye tahrik ettiğini belirtmiştir.⁵⁶

5237 sayılı TCK müstehcenliği suç olarak düzenlemiştir ancak müstehcenliğin ne olduğuna dair kanun metninde bir tanımlama yapmamıştır. Bu nedenle de belirlilik ilkesine aykırılık söz konusudur ve uygulamada neyin müstehcenlik suçu oluşturduğuna dair karışıklıklar olmaktadır.⁵⁷ 765 sayılı mülga Ceza Kanununda ise müstehcenlik “halkın ar ve haya duygularını inciten veya cinsi arzuları tahrik ve istismar eder nitelikte genel ahlaka aykırı davranışlar” olarak tanımlanmıştır.⁵⁸ Yargıtay müstehcenliği pornografiyi de içine alan geniş bir kavram olarak kabul etmiştir ve müstehcenlik suçu ile korunmak istenenin toplumun ar duyguları da denilen genel ahlak olduğunu belirtmiştir.⁵⁹

TCK m. 226’da düzenlenen müstehcenlik suçunun 1. Fıkrası ile;

- ✓ Çocukların müstehcen içeriklere maruz bırakılması,
- ✓ Müstehcen içeriklerin kendilerine mahsus yerler

haricinde satışı, reklamı, dağıtımı,

2. fıkrası ile;

⁵⁶ Doğan Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Yerkin Yayınları, 2018), 571.

⁵⁷ Cankat Taşkın, *İnternete Erişim Yasakları* (Ankara: Seçkin, 2016), 213.

⁵⁸ Zeki Hafızoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Toplumuna Karşı Suçlar* (Ankara: US- A Yayıncılık, 2017), 329.

⁵⁹ Yar. CGK, E.2014/603, K.2015/66, 24.03.2015, erişim, Mayıs 30, 2023, <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ceza-genel-kurulu-e-2014-603-k-2015-66-t-24-3-2015>

✓ Müstehcenlik barındıran içeriklerin basın yayın yoluyla yayınlanması,

3. fıkrası ile;

✓ Müstehcen içeriklerin çocuklar kullanılarak oluşturulması,

4. fıkrası ile;

✓ Müstehcen içerikler oluşturulurken şiddet kullanılması, hayvanlarla ya da ölmüş insan bedenleriyle doğal olmayan şekillerde yapılan cinsel davranışlarla oluşturulması,

Yasaklanmıştır. Maddenin 5,6 ve 7. Fıkraları ile suçun nitelikli halleri düzenlenmiştir.⁶⁰

Bahsi geçen fıkralardaki suçların her birinin bugünün teknolojisiyle değerlendirildiğinde internet ortamında işlenmesi mümkündür. Her ne kadar suçu işleyen kişi TCK m. 226 kapsamında cezalandırılabilir olsa da internet ortamında işlemiş olduğu bu suçun izlerinin de internet aleminde kaldırılması gerekmektedir. Aksi halde kişi cezalandırılmış olsa da suç konusunu oluşturan fiil –müstehcen içerikler- internet ortamında var olmaya ve erişilebilir olmaya devam edecektir. Bu noktada devreye 5651 s. Kanun m. 8 girecektir.⁶¹ Madde 8 kapsamında internet ortamında işlenen bir müstehcenlik fiili için kanun koyucu iki ihtimal öngörmüştür. Bunlar ilgili içeriğin yayından kaldırılması veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesidir. Sonuç olarak genel ahlaka aykırı bir fiil olan müstehcenlik fiilinin TCK m. 226'da düzenlenen şekillerden biriyle suç oluşturacak şekilde internet ortamında işlenmesi

⁶⁰ Hasan Gerçekler, *Yorumlu ve Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, Cilt 2 (Ankara: Seçkin, 2017), 2043-2052.

⁶¹ MADDE 8- "(1) İnternet ortamında yapılan ve içeriği aşağıdaki suçları oluşturduğu hususunda yeterli şüphe sebebi bulunan yayınlarla ilgili olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine karar verilir:

a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer alan; ... 5) Müstehcenlik (madde 226) ..."

halinde TCK kapsamında verilecek cezanın yanında ilgili içerik yayından çıkarılacak veya bir tedbir niteliğini haiz olan ilgili içeriğe erişimin engellenmesine karar verilecektir.

2. Fuhuş (TCK m. 227)⁶²

TDK'nin toplum kurallarına uymayan şekilde bir ya da birkaç kişiyle para karşılığında cinsel ilişkide bulunma⁶³ olarak tanımladığı fuhuş Soyaslan; menfaat karşılığı cinsel ilişki şeklinde tanımlamıştır.⁶⁴ Fuhuş Yargıtay, "bir kadının bir çıkar karşılığında vücudunu başkalarının cinsel zevkine teslim etmesi ve bu şekilde cinsel ilişkide bulunması" şeklinde

⁶² **Madde 227-** "(1) Çocuğu fuhşa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran, bu maksatla tedarik eden veya barındıran ya da çocuğun fuhşuna aracılık eden kişi, dört yıldan on yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Bu suçun işlenişine yönelik hazırlık hareketleri de tamamlanmış suç gibi cezalandırılır. (2) Bir kimseyi fuhşa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran ya da fuhuş için aracılık eden veya yer temin eden kişi, iki yıldan dört yıla kadar hapis ve üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Fuhşa sürüklenen kişinin kazancından yararlanılarak kısmen veya tamamen geçimin sağlanması, fuhşa teşvik sayılır. (3) Fuhşu kolaylaştırmak veya fuhşa aracılık etmek amacıyla hazırlanmış görüntü, yazı ve sözleri içeren ürünleri veren, dağıtan veya yayan kişi bir yıldan üç yıla kadar hapis ve iki yüz gündən iki bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (4) Cebir veya tehdit kullanarak, hile ile ya da çaresizliğinden yararlanarak bir kimseyi fuhşa sevk eden veya fuhuş yapmasını sağlayan kişi hakkında yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarısından iki katına kadar artırılır. (5) Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan suçların eş, üstsoy, kayın üstsoy, kardeş, evlat edinen, vasi, eğitici, öğretici, bakıcı, koruma ve gözetim yükümlülüğü bulunan diğer kişiler tarafından ya da kamu görevi veya hizmet ilişkisinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. (6) Bu suçların, suç işlemek amacıyla teşkil edilmiş örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır. (7) Bu suçlardan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (8) Fuhşa sürüklenen kişi, tedaviye veya psikolojik terapiye tâbi tutulabilir."

⁶³ "Fuhuş," TDK Sözlük, erişim tarihi Ocak 18, 2023, <https://sozluk.gov.tr/?kelime=fuhus>.

⁶⁴ Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 583.

tanımlamıştır.⁶⁵ 5237 sayılı TCK'da tıpkı müstehcenlik gibi fuhşun da tanımı yapılmamıştır. Zaten TCK m. 227'de düzenlenen suç konu fiil de fuhuş değil fuhşa teşvik ve fuhşun yapılmasının kolaylaştırılmasıdır.⁶⁶

Hükmün birinci fıkrasında çocuğu, ikinci fıkrasında ise bir kimseyi fuhşa teşvik etmek suç olarak düzenlenmiştir. Üçüncü fıkrada fuhşu kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmış yazı ve görüntüleri dağıtmak; dördüncü, beşinci ve altıncı fıkrada ise suçun ağırlaştırıcı halleri düzenlenmektedir.⁶⁷ Dolayısıyla madde metninden anlaşılacağı üzere TCK m. 227 kapsamında fuhuş fiilini işleyen kimseye karşı bir yaptırım öngörülmemiş; fuhşa teşvik eden, fuhşu kolaylaştıran ve fuhşa yönelik yazı ve görüntüleri yayan kimseler için cezai yaptırım öngörülmüştür.

Fuhşu teşvik amacıyla hazırlanan bir görüntünün internette paylaşılması halinde bu fiili işleyen kimse TCK m. 227/3 kapsamında cezalandırılacaktır. Ayrıca bu suç internet ortamında işlendiği için söz konusu suça ilişkin görüntüye erişimin kaldırılması da gerekecektir. TCK m. 227 kapsamında düzenlenen fuhuş suçu 5651 s. Kanun m.8'de düzenlenen katalog suçlar arasında da var olduğundan suçu işleyen kimseye verilecek cezanın yanında internetteki bu içeriğin yayından kaldırılmasına ya da bu içeriğe erişimin engellenmesine de karar verilecektir.

⁶⁵ Hamide Zafer, "Fuhuş Suçu (TCK m. 227)," *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Durmuş Tezcan'a Armağan 21, no. Özel Sayı, (2019): 3160.

⁶⁶ Veli Özer Özbek vd., *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018), 892.

⁶⁷ Hafizoğulları ve Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar*, 354.

3. Kumar Oynanması İçin Yer ve İmkân Sağlama (TCK m. 228)⁶⁸

TDK kumarı “*ortaya para koyularak oynanan talihi oyunu*” olarak tanımlamıştır.⁶⁹ 5237 sayılı Kanununun 228. Maddesinin 6. Fıkrasında “*kazanç amacıyla icra edilen ve kar ile zararın talihe bağlı olduğu oyunlar*” olarak tanımlanan kumar; mülga 765 sayılı kanunda “*Ceza kanununun tatbikinde kumar, kazanç kasdiyle icra kılınıp kar ve zarar baht ve talihe bağlı bulunan oyunlardır*” şeklinde tanımlanmıştır.⁷⁰

Kumarın sosyal bakımdan büyük tehlike arz etmesi ve sebep olabileceği sonuçlar göz önünde bulundurularak bu suç düzenlenmiştir.⁷¹ Kanun hükmü çerçevesinde kumar oynayanlar değil kumar oynanmasına yer ve imkân sağlayanların cezalandırılması öngörülmüştür. Genellikle herkesin kolayca erişebileceği yerlerde talihi oyunları yasak olmakla birlikte kanunlarla Milli Piyango, Spor Toto-Loto gibi bazı talihi oyunlarına izin verilmiştir.⁷²

⁶⁸ **Madde 228-** “(1) Kumar oynanması için yer ve imkân sağlayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve iki yüz günden aşağı olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.⁸³ (2) Çocukların kumar oynaması için yer ve imkân sağlanması halinde, verilecek ceza bir katı oranında artırılır. (3) Suçun bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenmesi halinde üç yıldan beş yıla kadar hapis ve bin günden on bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. (4) Suçun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. (5) Bu suçtan dolayı, tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (6) Ceza Kanununun uygulanmasında kumar, kazanç amacıyla icra edilen ve kar ve zararın talihe bağlı olduğu oyunlardır.”

⁶⁹ “Kumar,” TDK Sözlük, erişim tarihi Ocak 18, 2023, <https://sozluk.gov.tr/?kelime=kumar>.

⁷⁰ Beşir Babayiğit, “Kumar Oynanması İçin Yer ve İmkân Sağlama Fiilleri,” *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, no. 34 (2018): 285.

⁷¹ M. Emin Artuk vd., *Gerekçeli Ceza Kanunları*, Hukuk Yayınları Dizisi 2027 (Ankara: Adalet Yayınevi, 2018), 275.

⁷² Soyaslan, *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 581.

Maddenin birinci fıkrası kumar oynanması için yer ve imkân sağlama suçunu; ikinci fıkrası çocukların kumar oynanması için yer ve imkân sağlama suçunu düzenlemiştir. Üçüncü fıkarda ise bilişim sistemleri kullanılarak kumar oynanmasına yer ve imkân sağlama suçu ağırlaştırıcı bir neden olarak düzenlenmiştir. Dördüncü fıkarda bir diğer ağırlaştırıcı hal, beşinci fıkarda tüzel kişilere ilişkin hükümler düzenlenmiş ve son fıkarda da kumarın ne olduğunun tanımı yapılmıştır.⁷³

Bir internet sitesinin yasal olmayan bir şekilde kumar oynanması için yer ve imkân sağlanması halinde söz konusu fiil TCK m. 228/3'te düzenlenen suçu oluşturacaktır. Bahsi geçen fiil ayrıca 5651 s. Kanun m. 8/1-a-7 kapsamında internet ortamındaki kumar oynanması için hazırlanmış olan içeriğin yayından kaldırılması ya da bu içeriğe erişimin engellenmesi halini de doğurmuş olacaktır.

B. 6502 Sayılı Kanunda Yer Alan Düzenleme

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda (6502 s. Kanun) madde 77/12-g'de yer alan erişimin engellenmesine karar verilebilecek haller kapsamına genel ahlaka aykırı ticari reklam da dahil edilmiştir.⁷⁴ Ticari reklam 6502 s. Kanun madde 61/1'de *“ticaret, iş, zanaat veya bir meslekle bağlantılı olarak; bir mal veya hizmetin satışını ya da kiralanmasını sağlamak, hedef kitleyi oluşturanları bilgilendirmek veya ikna etmek*

⁷³ Hafizoğulları ve Özen, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Toplama Karşı Suçlar*, 362.

⁷⁴ *“... (12) Bu Kanununun 61 inci maddesinde belirtilen yükümlülüklerle aykırı hareket eden reklam verenler, reklam ajansları ve mecra kuruluşları hakkında ... g) ... Bu cezalarla birlikte aykırılığın internet ortamı üzerinde gerçekleştirilmesi hâlinde, ihlalin gerçekleştiği yayım, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL vb. şeklinde) erişimin engellenmesine Reklam Kurulu tarafından karar verilebilir. Ancak, teknik olarak ihlale ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla ihlalin önlenemediği durumlarda, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilir. ...”*

amacıyla reklam verenler tarafından herhangi bir mecrada yazılı, görsel, işitsel ve benzeri yollarla gerçekleştirilen pazarlama iletişimi niteliğindeki duyurulardır.” şeklinde tanımlanmıştır. Kanunun 61. maddesinin 2. fıkrasında ticari reklamların genel ahlaka uygun olarak yapılabilecekleri hüküm altına alınmıştır.⁷⁵ Genel ahlaka aykırı olarak ticari reklam yapanlara ilişkin cezai ve idari yaptırımlar 6502 s. Kanun m. 77/12’de düzenlenmiştir. Bu cezai yaptırımların yanında maddenin g bedinde aykırılık internet ortamında gerçekleştirilmişse Reklam Kurulu tarafından ilgili içeriğe erişimin engellenmesine karar verileceği düzenlenmiştir. Bu kapsamda müstehcenlik barındırmamakla beraber kadının cinsel obje olarak kullanıldığı internet ortamında yayınlanan bir ticari reklama genel ahlaka aykırılık teşkil etmesi nedeniyle 6502 s. Kanun m. 77/12-g hükmü uyarınca erişimin engellenmesine karar verilebilecektir.

SONUÇ

Genel ahlak toplumun çoğunluğu tarafından kabul görmüş iyi ve kötüye ilişkin değerler olarak tanımlanabilir. Genel ahlakı oluşturan kuralların bazıları toplumun çoğunluğu tarafından benimsendiği için zamanla hukuk kuralı haline gelebilirler. Örneğin iftira fiili toplumlar tarafından ahlaka aykırı bir fiil olarak kabul edilmekte ve hukuk kuralları da iftirayı yasaklamaktadır.

İnternetin hayatın her alanına girmesiyle birlikte artık birçok ihlal de internette gerçekleştirilebilir. Gerçek hayatta yapılan genel ahlaka aykırı müstehcenlik, fuhuş gibi suçlar TCK kapsamında cezalandırılacaktır. Aynı suçlar internet ortamında işlenmeleri halinde de ilgili TCK hükümleri kapsamında cezai yaptırım uygulanacaktır. Ancak internette yapılan bir paylaşım saniyeler içinde dünyanın diğer ucuna

⁷⁵ “... (2) Ticari reklamların Reklam Kurulunca belirlenen ilkelere, genel ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına uygun, doğru ve dürüst olmaları esastır. ...”

ulaşabildiği gibi böyle bir suçu işleyen kişi cezalandırılmış olsa da bu suçun konusu olan eylem internet ortamında var olmaya ve yayılmaya devam edebilecektir. Bu noktada kanun koyucu 5651 s. Kanun m. 8 ile genel ahlaka aykırı; müstehcenlik, fuhuş ve kumar oynanması için yer ve imkân sağlanması suçlarının internet ortamında işlenmesi halinde bu içeriklerin yayından çıkarılacağını ve/veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi kararı verileceğini düzenlemiştir. Ancak bu noktada şöyle bir sorun karşımıza çıkmaktadır: Şayet internette genel ahlaka aykırı fakat konusu suç teşkil etmeyen bir içerik paylaşırsa bu durumda bu içeriğe erişimi engellemeye yönelik kanunda herhangi bir düzenleme bulunmadığından bu içerik internet ortamında kalmaya devam mı edecektir? Bu noktada kanunda bir boşluk olduğu sonucuna varılabilir.

Bir diğer genel ahlaka aykırılık sebebiyle erişimin engellenmesi kararı verilebilecek durum 6502 s. Kanunda düzenlenmiştir. Bu kanunda bir sınırlama yapılmaksızın genel ahlaka aykırı olan ve internet ortamında yayınlanan ticari reklamlara tıpkı 5651 s. Kanunda olduğu gibi imkanlar el veriyorsa URL'den aksi halde alan adından erişimin engelleneceği düzenlenmiştir.

Sonuç olarak içeriği muğlak olan genel ahlak kavramı kanunlar kapsamına alınarak bazı hallerde sınırlandırma bazı hallerde cezalandırma sebebi olarak kabul edilmiştir, ancak gelişen teknolojiye bağlı olarak internet ortamında genel ahlaka aykırı bir içeriğin yayınlanması hali net bir şekilde kanunlarda hüküm altına alınamadığından kanuni bir boşluk söz konusudur. Toplumsal düzenin vazgeçilmez bir unsuru olarak kabul edilebilecek olan genel ahlakın internette de korunması amacıyla sadece ceza kanunundaki suçlara yapılan atfın yeterli olmadığı; özellikle gençlerin ve çocukların internetteki genel ahlaka aykırı içeriklere karşı daha efektif bir şekilde korunabilmesi amacıyla kapsayıcı "genel ahlak kapsamında

erişimin engellenmesi" hükmünün uygulamaya konulması 5651 s. Kanunun amacı kapsamında daha isabetli olacaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Çift kör hakem.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek alıp almadığını belirtmemiştir.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması olmadığını belirtmiştir.

Etik Kurul Onayı: Yazar, etik kurul onayının gerekip gerekmediğini belirtmemiştir.

Peer Review: Double peer-reviewed.

Financial Support: The author did not indicate whether she received financial support for this study.

Conflict of Interest: The author stated that there is no conflict of interest.

Ethics Committee Approval: The author did not specify whether ethics committee approval is required.

KAYNAKÇA

- Adalı, Eşref. *Bilişim Etiği ve Hukuku*. İstanbul: İTÜ Ulusal Yazılım Sertifikasyon Merkezi Yayını, 2017.
- TDK Sözlük. "Ahlak." Erişim tarihi Ocak 13, 2023. <https://sozluk.gov.tr/?kelime=ahlak>.
- "Ahlak." *Yeni Rehber Ansiklopedisi*. C. 1. İstanbul: İhlas Gazetecilik, 1993.
- Aktan, Coşkun Can. "Ahlak ve ahlak felsefesine giriş." *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi* 1, no. 1 (2009).
- Aktaş, Kadir. "Etik-ahlâk ilişkisi ve etiğin gelişim süreci." *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 1, no. 2 (2014): 22-32.
- Ark, Ümmühan. "Hukuk-Ahlak İlişkisi Bağlamında Divan-ı Hikmet." *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, no. Özel Sayı 1 (2016): 256-268.
- Artuk, M. Emin, Ahmet Gökçen, M. Emin Alşahin, ve Kerim Çakır. *Gerekçeli Ceza Kanunları*. Hukuk Yayınları Dizisi 2027. Ankara: Adalet Yayınevi, 2018.
- Aydın, Oya. "Genel Ahlak, Hukuk ve Cinsellik." *Mülkiye Dergisi* 37, no. 4 (2013): 139-148.
- Babayiğit, Beşir. "Kumar Oynanması İçin Yer ve İmkan Sağlama Fiilleri." *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, no. 34 (2018): 283-315.
- Bulut, Nihat. "Hak ve Özgürlüklerin Sınırlandırılması Nedeni Olarak Genel Ahlak." *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 4, no. 1-2 (2000): 29-42.
- Çıfci, Yusuf. "Ahlak ve Ahlaksızlık Arasında Nietzsche." *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2, no. 1 (2016): 65-73.
- Demez, İsmail. "Kişilik haklarının ihlali nedeniyle internet sitelerine erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin yayından çıkarılmasında görev ve yetki sorunu." *Bilişim Hukuku Dergisi* 3, no. 2 (2021): 338-429

Dural, Mustafa, ve Suat Sarı. *Türk Özel Hukuku Temel Kavramlar ve Medeni Kanununun Başlangıç Hükümleri*. Cilt 1. İstanbul: Filiz Kitabevi, 2016.

“Ethics | Definition, History, Examples, Types, Philosophy, & Facts | Britannica.” Erişim tarihi Ocak 13, 2023. <https://www.britannica.com/topic/ethics-philosophy>.

TDK Sözlük. “Etik.” Erişim tarihi Ocak 16, 2023. <https://sozluk.gov.tr/?kelime=etik>.

Engin, Zeynep Üskül. “Toplumsal Ahlak ve Hukukun Kesiştiği Noktada Kadın Sorunsalı”. İHFSA – Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arkivi. haz. Hayrettin Ökçesiz, Gülriz Uygur, Saim Üye. 123–137. İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 2014

TDK Sözlük. “Fuhuş.” Erişim tarihi Ocak 18, 2023. [https://sozluk.gov.tr/?kelime=fuhuş](https://sozluk.gov.tr/?kelime=fuhus).

Gerçeker, Hasan. *Yorumlu ve Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*. Cilt 2. Ankara: Seçkin, 2017.

Güloğlu, Yavuz. “Ahlak Kurallarının Türk Hukuk Sistemine Etkisi”. *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 10, no. 2 (2020): 1-18.

Hafızoğulları, Zeki, ve Muharrem Özen. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Topluma Karşı Suçlar*. Ankara: US- A Yayıncılık, 2017.

Karagözoğlu, Hümevra. “‘Homo Homini Lupus’: Thomas Hobbes’ un Ahlâk Felsefesi Üzerine”. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, no. 31 (2006): 215-242.

Kent, Bülent. *Türkiye’de İnternet Sitelerine Erişimin Engellenmesi*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2019.

Kılınç, Doğan. “Türk hukukunda ve mukayeseli hukukta internet sitelerine erişimin engellenmesi ve ifade hürriyeti.” *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 14, no. 2 (2010): 407-54.

- Kızılkurt, Ahmet. "Bireysel ve Toplumsal Ahlak Anlayışı (Platon ve Farabi Karşılaştırılması)." *Genç Mütefekkirler Dergisi* 3, no. 2 (25 Aralık 2022): 338-61.
- TDK Sözlük. "Kumar." Erişim tarihi Ocak 18, 2023. <https://sozluk.gov.tr/?kelime=kumar>.
- TDK Sözlük. "Müstehcen." Erişim tarihi Ocak 17, 2023. [https://sozluk.gov.tr/?kelime=müstehcen](https://sozluk.gov.tr/?kelime=mustehcen).
- TDK Sözlük. "Müstehcenlik." Erişim tarihi Ocak 17, 2023. [https://sozluk.gov.tr/?kelime=müstehcenlik](https://sozluk.gov.tr/?kelime=mustehcenlik).
- Özbek, Veli Özer, Koray Doğan, Pınar Bacaksız, ve İlker Tepe. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Özekes, Muhammet. *Sorular / Şemalar / Örneklerle Temel Hukuk Bilgisi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016.
- Özel, Kadir Can. "Etik ve Etik-Hukuk Arasındaki İlişki." *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, no. 33 (2018): 685-708.
- Özlem, Doğan. *Etik-ahlak felsefesi*. İstanbul: Notos Kitap Yayıncılık Eğitim Danışmanlık ve Sanal Hizmetler Tic. Ltd. Şti., 2010.
- Sekman, Aziz. "Kant'ın Ahlak Delili." *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi* 3, no. 2 (2017): 58-61. <https://doi.org/10.22252/ijca.365263>.
- Soyaslan, Doğan. *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2018.
- Taşkın, Cankat. *İnternete Erişim Yasakları*. Ankara: Seçkin, 2016.
- Uygun, Oktay. "Immanuel Kant ve Ahlakın Temel İlkesi." *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 18, no. 2 (15 Ekim 2021): 1439-54.
- Üstün, Çağatay. "Etik ve Ahlak Konusuna Genel Bakış." *Hemşirelikte Etik*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 2015.

Yıldız, Abdulkadir: Hukuk ve Ahlak Arasındaki İlişki, Temelleri ve Uygulamalarıyla İş Ahlakı, Editörler: Nihat Erdoğan, Ömer Torlak, Kübra Bilgin Tiryaki, İGİAD Yayınları, 2018.

Zafer, Hamide. "Fuhuş Suçu (TCK m. 227)." *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş Tezcan'a Armağan* 21 (2019): 3157-3183.